

Niels Haunstrup.

Erindringer fra et liv som landmand.

Vester Høvids i Tvis fra 1922 - 1961.

Forord:

Dette er en beretning om et liv på en gård i Tvis fra 1922 - 61. Den er skrevet af manden på gården Niels Haunstrup. Han har skrevet en større beretning om livet til havs og på land. Han var nemlig en inkarneret sømand i sine unge år, før han blev gift. Årene som sømand på alle verdenshavene var meget begivenhedsrige og dramatiske ikke mindst på grund af 1. verdenskrig fra 1914 - 1918. Han var en meget dygtig sømand og var på vej til en styrmandsuddannelse, da en pige og kærligheden til hende holdt ham på landjorden. Sømanden købte en gård i Tvis og blev landmand. Da gården var solgt, flyttede Niels til Venø med udsigt over vandet. Her var de rette elementer for Niels, nemlig både jord og vand.

Tvis Bogen fortæller om alle gårde i Tvis, med rigtig mange navne og årstal. Her er der fokuseret på en af gårdene. Om hvordan vilkårene var, og hvordan livet blev levet i en 40 år lang periode som landmand og familiemenneske. Det fortæller om en landbokultur, som i dag ikke eksisterer længere. Udviklingen har blæst den bort, som sandjord på flugt for vestenvinden.

Det er således uddrag af en erindringsbog. Denne bog er udlånt af Svenning Kristensen, søn af Niels Haunstrup.
Bent Bak - Tvis Lokalhistorie.

Her kan ses de som har bidraget til erindringsbogen.

FORORD

Denne erindringsbog er skabt på grundlag af Niels Haunstrup's nedskrevne erindringer, som vi har fundet så interessante at de burde trykkes så en større kreds kunne få kendskab til det oplevelsesrige liv han levede i begyndelse af det 20. århundrede. Et liv med rejse ud i det meste af verden på en tid hvor det absolut ikke var ethvert ungt menneske der gjorde det. Han beskriver de 2 verdenskrige ud fra hans personlige oplevelse af disse. Erindringerne afsluttes med en kort beskrivelse af hvordan han falder til ro i rollen som bonde og familiemenneske. Det fremgår dog som alle vi der kendte ham ved at hans hjerte var evig fortabt til havet, sejlskibe og den vide verden.

Erindringerne er oprindeligt skrevet i et hæfte med sirlig håndskrift, se bagerste omslagsside; men af hensyn til læseligheden og mulighederne for mangfoldigørelse har vi valgt at renskrive og opsætte teksten i bogform, samt at indsætte nogle fotos. Vi håber at resultatet ville gøre Niels Haunstrup tilfreds, han ville helt sikkert være tilfreds med at hans „historier“ kommer ud til så mange som mulig.

Involveret i denne udgivelse er nedenstående som vi siger tak for indsatsen.

Agnes og Svenning Kristensen, Tvis; Renskrivning og fremskaffelse af fotos mv.

Jytte Jensen, Horsens; Tekstbehandling.

Marstal Søfartsmuseum, Prinsesensgade 1, 5960 Marstal; Materiale om PRØVEN

Bo Christensen, Snaptun; Opsætning og redigering samt tryk.

Svenning B. Kristensen

Niels var egentlig "født" til at være landmand. Han var nemlig landmandssøn fra en gård i Snejbjerg. Her følger hans beskrivelse af tiden før han blev sømand. Fra fødslen i 1895 til 1915.

Erindringer Niels Haunstrup Venø.

Niels Haunstrup 1915

Jeg er født i Haunstrup Snejbjerg Sogn, den 28. August 1895. Fra min første Barndom husker jeg at min mor døde 1899, jeg var dengang fire Aar, saa lille som jeg var, forstod jeg ikke hvor stort et Tab det var for mig og mine Søskende. Efter Mors død, havde vi min Moster som Husbestyrerinde og siden en Kusine til mig, som var meget ung, men som jeg holdt meget af. I Aaret 1902 blev min Far gift med Moster Andrea, og dermed fik jeg ny Mor. Samme Aar begyndte jeg at gaa i Skole i Haunstrup skole. Skolen var en to Klasses Skole, Lærerens Navn var Sørensen, han var vist en velmenende Mand, men han evnede ikke at styre Børnene, saa Resultatet blev, at vi lærte for lidt. Børnene var frække og indbyrdes var der daglig Slagsmaal. Jeg har kun daarlige Minder fra min

Skoletid i HaunstrupHvordan var saa Livet i Hjemmet. Ja Haunstrup var en ret stor Gaard paa 300 Tønder. Land, deraf en stor del Hede. Vi havde 16 Køer, Kvier og Kalve og 20 Faar. Om Sommern var det os Børn som

Øster Haunstrup, Snejbjerg

maatte passe Dyrene, og det gav en masse Arbejde. Om Aftenen maatte vi hjælpe til med at skære Hakkelse til vore mange Heste, vi havde fra 8 til 12 Heste.

Kristen Kristensen

Foruden Far og Mor havde vi to Karle og to Piger, saa Husstanden var paa 12 Personer. Det var en stor Husholdning, vi slagtede da ogsaa hvert Aar en Ko, en stor So samt 4 Faar, som alt sammen blev saltet. Brød bagte vi selv, baade Rugbrød og Sigtebrød. Af Faaretalgen blev der støbt Lys, som vi brugte i Lygter og paa Kamrene. I Stuen brugte vi Petroleumslamper.

I 1905 solgte vi Gaarden til min Morbroder Jens Peder Haunstrup, Gaarden var jo baade hans og mors Fødegård. Grunden til salget var vist at min nye Mor var syg (tuberkulose), jeg syntes den Dag i Dag, at det var skam, at vi solgte vort Barndomshjem.

Karen Fonager Kristensen

Prisen var 24.000 Kr., en lille Pris for saa stor en Gaard.

Vi flyttede saa til Vinding ved Holstebro, hvor vi købte en mindre Gaard, hvor vi ikke behøvede fremmed Hjælp. Gaarden var forsømt, men Jorden var ret god, saa det varede ikke længe før den var i god Drift.

Far handlede med Kreaturer, saa det var os Børn som maatte gøre Arbejdet. Far var dygtig, saa han skulde nok sørge for, at vi bestilte noget. Naar jeg skal være ærlig, saa syntes jeg, at Far var for haard. Jeg har aldrig været bange for at Arbejde, men hele min

Barndom har jeg savnet Kærlighed og Anerkendelse.

Skolen i Vinding var helt anderledes end i Haunstrup og meget bedre, ogsaa selv om vi i Aarenes løb tit maatte nøjes med Vikarer, som var vidt forskellige. Jeg har haft 6 forskellige Lærere, som ikke alle var lige dygtige,

men jeg lærte da baade at læse og skrive.

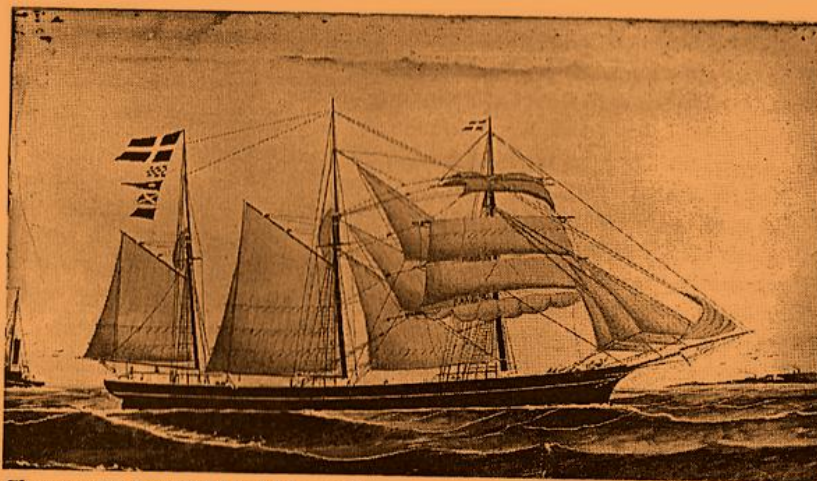
I Sommeren 1909 gik jeg til Præst, og blev konfirmeret i Vind Kirke først i Oktober, jeg var glad for at gaa til Præst, og meget af det han snakkede med os om, har jeg aldrig glemt.

I april 1910 blev min ældste Søster gift, det var en stor Begivenhed med Telt og Dans, det havde vi aldrig oplevet før. Saa gik der et par Aar hvor man hverken var Dreng eller Mand. Jeg syntes alt var kedelig og trist, jeg var inderlig utilfreds med alt Herhjemme og længtes efter at komme ud blandt Fremmede. Jeg havde hele min Drengtid længtes efter, at komme ud at sejle og se fremmede Lande og Folk. Naa det var jo ikke saa let, min Far sagde ogsaa nej, men saa tog jeg Plads i Idom Præstegaard, fra første November 1911, for et Aar. Og havde jeg ikke vidst hvad Arbejde var før, saa fik jeg det lært nu. Det var en ren Slaveanstalt, vi var tre Karle i Begyndelsen, men efterhaanden forduftede de to, saa til sidst var der kun mig og saa en Hjorddreng, som tit fik Klø. Han havde kun fri een Søndag hele Sommeren, og det kun paa Grund af, at jeg paatog mig at gøre hans Arbejde. Ja saadan var Forholdene dengang. Det er da gudskelov bedre nu. I 1912 solgte mine Forældre Gaarden i Vinding og flyttede ind i en Lejlighed i Aulum. Da jeg rejste fra Idum 1912, tog jeg til Vorgod, hvor jeg fik Daglejerarbejde paa en Gaard, som min Mors Fætter ejede. Der var jeg saa til hen paa Vinteren. Mine Forældre købte da en mindre Ejendom i Barde, og jeg tog saa Hjem til dem, men gik stadig paa Arbejde, da der ikke var nok at bestille. Jeg var jo fra Idum vant til, at være virksom de fleste af Døgnets Timer. Jeg var saa Hjemme i Barde til 1. November 1913. Jeg havde da taget Plads paa en Gaard i Vantore i nærheden af Nysted paa Lolland. Det var en stor forandring at komme til det fede Lolland, hvor vi havde 12 Tønder. Land med Sukkerroer. De første Dage kneb det lidt med Sproget, men efterhaanden gik det ret godt. Jeg var meget glad for at være der, det var meget flinke Folk og jeg kom sammen med Ungdommen paa Egnen. Forøvrigt havde jeg her min første Forelskelse, naa det fik nu ingen alvorlige Følger, men iløbet af Sommeren modnedes den Tanke, at nu vilde jeg ud at sejle. Jeg kunde jo se Skibene sejle forbi hver dag. I August 1914 udbrød 1. Verdenskrig, jeg husker jeg var paa Stationen i Nysted, for at se den Lollandske Ungdom rejse ind til deres Garnisoner, de fleste trode jo dengang at vi kom med i Krigen. Det var gribende at se Koner, Kærester samt Mødre tage Afsked med de bortdragende Soldater. Tilskuerne raabte Hurra da Toget kørte, saa den 1. November 1914, rejste jeg ind paa Sømandshøjskolen i Svendborg. Jeg tog med Toget fra Nysted over Nykøbing til Nakskov og derfra med Baad til Spodsbjerg og videre med Tog til Rudkøbing, hvor jeg saa maatte overnatte, da der ikke gik Baad til Svendborg før Dagen efter. Den 2. November 1914 ankom jeg saa til Højskolen, og kom til at bo paa Værelse sammen med to unge Mænd, som ogsaa skulde til søs for første gang. Den ene var fra Ansager, den anden fra Vejle. Vi blev meget fine Venner, ham fra Vejle, Tage Jepsen, kom jeg

siden til at sejle sammen med, han var en meget dygtig Sømand. Hvad sagde de saa Derhjemme, ja nu var jeg jo 19 Aar og behøvede ikke at spørge, men videre glade var de nok ikke. Jeg var Hjemme i Julen, men de forsøgte da ikke at snakke mig fra det. Min Beslutning var ogsaa taget, saa det havde ikke nytet.

Naa hvordan var saa Livet paa Skolen, jo jeg syntes det var dejligt. Vi lærte at kende et Kompas, vi splejsede Tovværk, lavede Knob og meget Andet, vi øvede i at ro en Baad og gaa til vejrs i Masterne paa Skibene i Havnen, endvidere havde vi almindelige Skolefag. Hver Mandag vaskede vi vort Tøj, saa fik vi ogsaa det lært, hvad der er meget nyttigt for en Sømand. Kammeratskabet var meget godt, her var ingen mere end sin Næste. Skolen var stærkt præget af Indre Mission, men baade Forstander og Lærere var prægtige Mennesker, som jeg skylder meget. Først i Februar 1915 fik jeg saa Hyre paa en 3 Master Skonnert "Prøven" fra Marstal, som laa i Havnen i Marstal. Jeg købte saa mit Udstyr, Olietøj, Tæpper, Søstøvler, Merlespir m.m. Jeg tog saa med Baaden til Marstal og gik Ombord.

Det var en underlig Fornemmelse. Jeg glemmer ikke den første Aften jeg skulde til Køjs. Alt var saa underlig og fremmed, Køjen var haard og smal og saa den lugt af Beg og Tjære, som er overalt i et Sejlskib. Naa tænkte jeg, nu er du Sømand, og det værner du dig til. Dagene efter slog vi Sejl under og fik at vide af Kaptajnen, at det kunde hans Bedstemor have gjort bedre og hurtigere end vi. Saa endelig kom Dagen for Afrejsen, vi skulde gaa til Halmstad i Sverige og laste Props til Ayr, en By paa Skotlands Vestkyst. Jeg maa fortælle, at jeg var forhyret som Jungmand med en Hyre paa 35 Kr. om Maaneden.

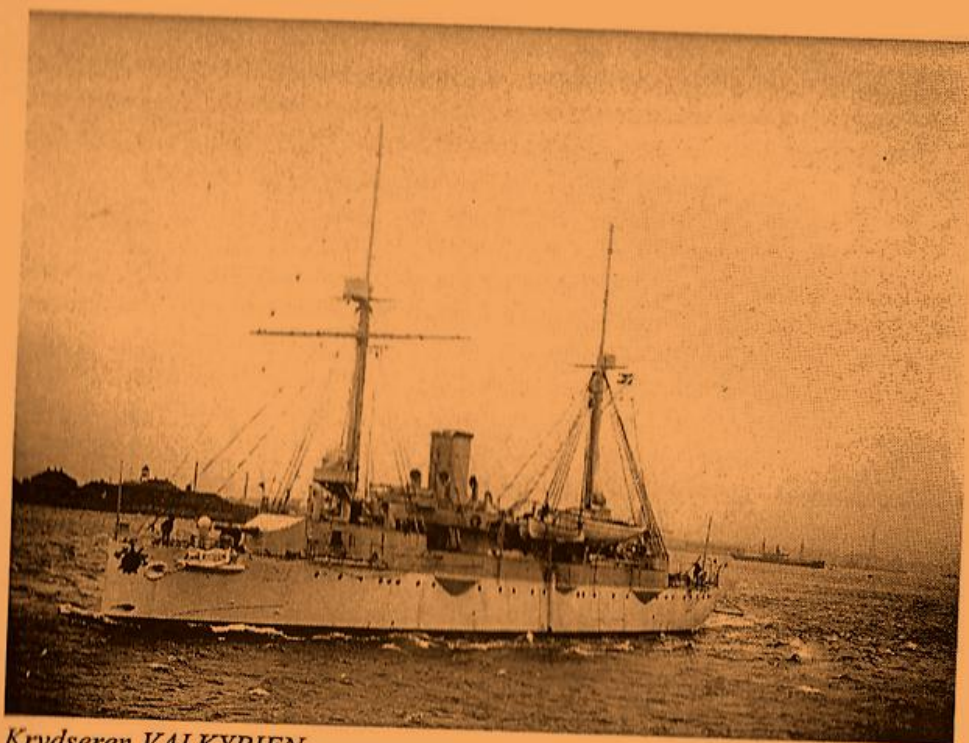

Skonnerten PRØVEN af Marstal

20 år gammel starter sømands livet for Niels. Han kommer de næste 7 år til at sejle med mange forskellige skibe, møder utrolig mange forskellige mennesker og kommer ud for dramatiske begivenheder. Han kom rundt på alle verdenshave. Gik i land nogen tid i USA og havde forskelligt arbejde.

Han var dygtig og afholdt om bord, der stod respekt om ham som sømand.

I 1922 vender han endeligt tilbage til landjorden.

Krydseren VALKYRIEN

mindst Dronningen var populær. Ja det er ikke for meget sagt, at hende elskede vi alle. Efter at vi var naaet til København, kom jeg ombord paa Kystforsvarsskibet Peder Skram, med dette gik vi til Aarhusbugt paa Skydeskole, det var meget spændende. Kanonerne drønedes Dag og Nat, ogsaa Torpedoer blev affyret. Vi besøgte paa denne Tur Ebeltoft, Horsens og Holbæk. Prins Knud var med paa denne Tur, saa han er en af mine gamle Kammerater. I September 1921 var Togtet til Ende. Jeg rejste saa Hjem, og det var min sidste Rejse paa Søen.

Efter at jeg var kommet Hjem, hjalp jeg min Far med Arbejdet, samtidig med at jeg tog Daglejerarbejde. Om foraaet 1922 fik jeg Arbejde med at grave Tørv for min Svoger Jens Østergaard. Det stod paa fra Maj til Juli. Det var et meget kedsommeligt Arbejde. Mette og jeg blev ringforlovede det Aar. Efter Tørvsæsonen havde jeg forskelligt arbejde, samtidig med at jeg passede Landbruget derhjemme. Vinteren 1923 slog jeg Skærver i min Fritid paa Hovedvej 15. Saa nu var jeg Niels Vejmand. Den 11. April 1923 blev min Søster Else gift. Brylluppet stod derhjemme, fra Festen husker jeg bedst at Mette og jeg gik en lang Tur, og at hun havde en henrivende rød Kjole paa. Far fik saa en Husbestyrerinde, men ellers gik Sommeren uden større Begivenheder. Mette og jeg blev enige om, at vi vilde giftes til Foraaet 1924. Saa sidst paa Vinteren begyndte jeg at se paa Ejendomme, jeg saa paa flere, men Valget faldt paa Vester Høvids i Tvis Sogn. Til

Gaarden hørte 45 Tønder Land. Besætningen bestod af to heste, otte Køer og en kalv samt Faar og tredive Svin. Bygningerne bestod af Stuehus, bygget Sommeren 1923, dernæst Kostald, Lade og Svinehus. Avlsbygningerne var gamle og forfaldne. Af Redskaber og maskiner var der næsten intet. Jorden var nogenlunde men meget forsømt. Prisen paa Gaarden var 47.000 Kr., hvoraf vi var i Besiddelse af 20.000 Kr. som vi betalte kontant. Resten stod i Gaarden som Laan. Vi overtog Gaarden 1. April 1924 og jeg flyttede ind med det samme. Familien, vi købte af, blev boende en Maaned, til de fik købt en anden Ejendom. Jeg lejede deres Søn som Karl, han var 17 Aar. Ja nu skulde det saa vise sig om jeg var en lige saa god Bonde, som før Sømand. Der var mange som tvivlede stærkt paa mine Evner. Naa jeg tog fat med godt Humør, jeg husker, at jeg stod op Kl. 4 om Morgenen, saa jeg sov ikke Tiden væk. Den 6. Juni 1924 blev Mette og jeg saa gift i Vinding Kirke. Der var stort Bryllup med mange Gæster. Mettes Hjem var Blindkilde, en ret stor Gaard i Vinding Sogn, hendes Forældre var ret velhavende og prægtige Folk. Ja det var en stor Forandring for Mette, at komme fra et Hjem hvor intet manglede, og saa til et Hjem hvor det var omvendt. Men hun var glad og tilfreds, og hvor havde vi det godt sammen. Hun var saa god og kærlig og tilmed dygtig og sparsommelig. Den første Høst var vel ikke saa stor, men dog bedre end vi havde ventet. Vi fik anskaffet en Slaamaskine, som vi anvendte i Høsten. Hele huset fik vi malet den Sommer, endvidere fik vi nyt Tag paa Kostalden. Den 25. Maj 1925 fødte Mette en Pige, som fik Navnet Karen efter min Mor.

Hvor var vi lykkelige og glade for vor lille Pige. Mette fik nu en Skolepige som skulde hjælpe med at passe Barnet. Hun var ret dygtig og vi beholdt hende til hun blev konfirmeret. Ja Tiden gik med en masse Arbejde, men vi havde hele Tiden Fremgang, og var glade og tilfredse begge to. Saa en Morgen først paa Foraaret 1926, da jeg kom op var Taget paa Svinestalden sunket sammen og vi maatte nu til at tænke paa at bygge Nyt. Vi laante saa 3.000 Kroner i Sparekassen og tog fat paa Byggereiet. Jeg kørte selv Sten og Sand til det nye Hus, det var et Slæb, men jeg var jo ung og stærk dengang.

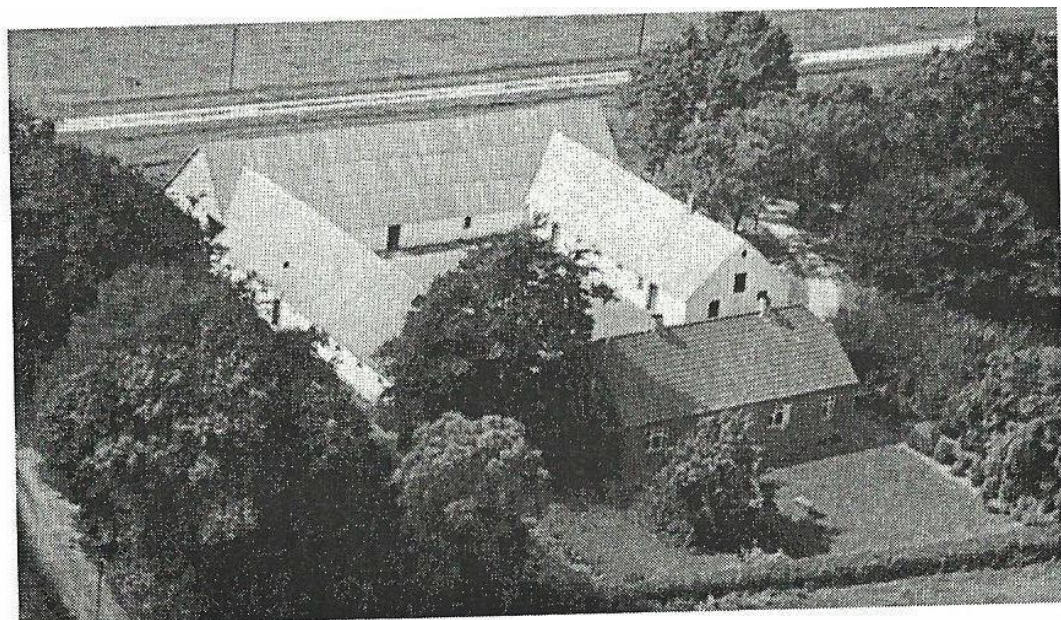
Den 27. Juli 1926 fødte Mette en Dreng, som fik Navnet Svenning, han er opkaldt efter en af Mettes Brødre, som døde af Tuberkulose, han blev kun tyve Aar. Ja nu havde vi jo hver en Medhjælper, saa vi kunde sagtens være glade, hvad vi da ogsaa var. Vinteren 1927 købte vi Petroleumsmotor og et nyt Tærskværk, saa nu var det ved at ligne en rigtig Gaard. Desværre var Tiderne blevet daarligere. Priserne faldt og vi havde jo Laanet i Sparekassen, som skulde afdrages iløbet af fem Aar, saa vi havde det ret smaat. Men Besætning og Avl blev ved at vokse, saa vi tog det med godt Humør. Vi var fælles om alt og begge var vi enige om at Maalet var en veldrevet Gaard og et godt Hjem.

Den 25. November 1928 fødte Mette en Pige som fik navnet Alice Haunstrup Christensen, saa nu havde vi tre Børn, vi var begge glade for vore Børn, og vi havde stadig Fremgang, tiltrods for at Tiderne ikke var gode for Landbruget. Vi havde Pige og Karl til hjælp. Der var nok af Arbejde, men dog ikke mere end vi kunde overkomme det. I Foraaret 1929 blev jeg indvalgt i Tvis Sogneraad. Det var ret overraskende for mig, jeg var jo ret ny i Sognet. Men selvfølgelig var jeg glad for den mig viste Tillid. Jeg var det yngste Medlem og i skrivende Stund den eneste som er i live. Sogneraadsarbejdet tog en hel del Tid, men var forøvrigt meget interessant. Der blev, i de otte Aar jeg var Medlem, anlagt nye Veje, og jeg syntes vi fik lov til at sætte vores Præg paa Udviklingen i Sognet. Jeg var i disse Aar med til at stifte en Kvægavlerforening for R.D.M., og var Vært for Foreningens første Tyr samt Medlem af Bestyrelsen i mange Aar, tilsidst som Formand. Ja offentlig Arbejde har optaget mig meget. Jeg har været i Brugsforeningsbestyrelse i mange Aar. Mejeribestyrelse, 2 gange i Sygekasse, Kirkevæрге, Frysehus. I tretten Aar var jeg Formand for Venstrevælgerforening og meget andet har jeg deltaget i. Gik dette nu ikke ud over Livet i Hjemmet, jo maaske nok, men det gav ogsaa Udsyn og lærte mig meget angaaende mine Medmennesker. Desuden var Mette dygtig og forstaaende. Naa jeg havde da heller ikke alle disse Poster paa en gang, men gennem mange Aar.

Den 18. Maj fødte Mette en Datter som fik Navnet Krista Blindkilde Christensen, opkaldt efter sin Morfar, saa nu var der mange Munde at mætte, samtidig med at Verdenskrisen var ved at sætte ind og mange Bønder gik fallit i de følgende Aar. Jeg kan fortælle, at vi i disse Aar optog et Laan

Mette Blinkilde

Vester Høvids, Tvis

paa Mejeriet paa 100.000 Kr. som saa blev delt ud til Leverandørerne efter leveret Mælk de sidste fem Aar. Jeg var igrunden imod dette Laan, men stemte ikke imod, jeg vidste det var den sidste Redning for mange. Sagen var jo den, at de som havde det bedst økonomisk ogsaa var dem som havde leveret mest Mælk, og som følge deraf fik Broderparten af Pengene. Nu vil nogen maaske spørge om vi da ikke trængte til Penge, jo selvfølgelig gjorde vi det, men Laanet skulde jo betales tilbage og tage en god Bid af vores Overskud fra Mejeriet i Aarene fremover. Iøvrigt havde vi nu Gaarden i god Drift, saa vi havde altid til Skatter og Renter. Vi sparede hvor vi kunde, men dog ikke paa Kunstgødning og Kraftfoder, og som følge deraf, havde vi større Omsætning end de fleste. Vi satsede meget paa Høns, Gæs og Kalkuner, hvad jeg tror hjalp os meget under Krisen. Et Aar solgte vi Æg og Fjerkræ for mere end Foderstoffer og Kunstgødning havde kostet.

Den 9. Januar 1933 fødte Mette en Dreng som fik Navnet Kristen Haunstrup Christensen, saa nu havde vi fem Børn og Depressionen var nu paa det værste. Jeg kan fortælle at vi paa den Tid solgte en god Ko for 90 Kroner, saa det var ikke nemt, at faa samlet til Renter og Skatter. Skatterne var nu ikke store dengang. Jeg husker at vor Aarsindkomst et Aar var sat til 2400 Kroner. Det var ikke underligt at der i de Aar opstod en Bevægelse som hed Landbrugernes Sammenslutning, jeg var til at begynde med Medlem, men meldte mig ud, da de etablerede sig som Politisk Parti med Nazistiske Anskuelse. Forøvrigt var Formanden efter min Mening et stor Nul. Selv har jeg altid været frisindet og Venstremand. Denne Bevægelse skabte megen Splid blandt Bønderne, ogsaa blandt Søskende, saaledes havde min ældste Broder og jeg mange hede Diskussioner. Bevægelsen blev til sidst opløst, da den ved Krigsudbrudet aabent tog Parti for Tyskerne, det var dog mere end de fleste kunde tage.

Den første December 1935 fødte Mette en Dreng, som fik Navnet Bent Haunstrup Christensen, saa nu havde vi seks Børn, og vi var glade og tilfredse begge to. Mette elskede Børn naar den mindste var ved at blive stor begyndte hun altid at snakke om, at det var skønt med et lille Barn igen. Hun kom altid let over Fødslerne, og var rask og kvik med det samme. I disse Aar lavede vi selv Elektricitetsværk. Kraften fik vi fra et Vandhjul i Bækken, som løber tæt forbi Gaarden. Hele Herligheden kostede 600 Kroner, og nu havde vi gratis Lys over hele Gaarden, vi havde kun 2 Afbrydere, en i Udhusene og en i Stuehuset. Dette kørte til 1939, da vi blev tilsluttet Holstebro Oplands Elektricitetsforsyning, som tog vores Værk som Betaling for Tilslutningen. Det eneste vi maatte betale var en Elektromotor til 400 Kroner. Tiderne var nu ved at blive bedre, og vi begyndte saa smaat at samle lidt Penge. Den 19. September 1937 fødte Mette en Dreng, som fik Navnet Holger Haunstrup Christensen, saa nu havde vi syv Børn, en stor Flok.

Dengang var der ikke noget der hed Børnepenget eller Barselshjælp. Nej tværtimod steg vi i Skat for hvert Barn vi fik, saa vi havde det jo godt, var glade og tilfredse. Vi havde nu faaet Raad til nye Møbler, Selvbinder og Radsaamaskine, kort sagt der var Fremgang over alt. Tiden gik, og vi kom frem til den 1. September 1939, da tyskerne brød ind i Polen og anden Verdenskrig begyndte, ingen anede dengang, hvad den skulde bringe af Lidelse og Sorg over snart sagt hele Verden. Den 9. April 1940 vaagnede vi om Morgenen ved drønet af tyske Flyvemaskiner, som fløj lavt hen over Eggen, og da vi lukkede op for Radioen, hørte vi den sørgelige Meddelelse, at Danmark og Norge var besat af tyske Tropper. Jeg tror aldrig, at de som har oplevet denne Dag, nogensinde kan glemme den Følelse af Sorg og Skam. Nordmændene kæmpede en fortvivlet, men dog ærefuld Kamp, men danskerne stak Halen mellem Benene. Dog mine gamle Standsfæller - Søens Folk sagde nej til Befalingen om at gaa til dansk Havn, men gik istedet i allieret Tjeneste. Det kom til at koste flere hundrede danske Søfolk Livet,

Niels med alle børnene; bagerst fra venstre Krista, Holger, Bent, Kristen, Svenning og forrest fra venstre Karen, Niels og Alice.

men var dog medvirkende til i Krigens Slutfase at Danmark blev betragtet som Krigsførende Nation, takket være Søfolkene først og siden Frihedskæmperne.

Om Efteraaret 1940 blev Mette syg, hun blev angrebet af Leddegigt, og havde mange Smerter. Lægen raadete hende til at tage Fyrrenaalsbade, og hun var saa en gang ugentlig i Holstebro, for at faa et saadant Bad, men det hjalp ikke, hun blev stadig daarligere. Jeg maatte hjælpe hende Tøjet paa om morgenen. Hun havde stærke Smerter, men var saa usigelig tapper. Ud paa Foraaret tog vi til en ny Læge, og han konstaterede, at hun havde Blodmangel, det havde den forrige Læge ikke undersøgt hende for. Lægen raadete hende til at tage paa Herning Sygehus, for at gennemgaa en Guldkur, som havde vist sig virksom mod Leddegigt. Først i Juni blev hun saa indlagt paa Sygehuset i Herning, tilsyneladende hjalp denne Kur. Da jeg besøgte hende den 1. August, slog hun Dynen til side og viste mig sit Knæ, som nu ikke var tyk mere. Jeg kommer nok hjem og laver Chokolade til din Fødselsdag sagde hun. Men nogle Dage efter ringede de fra Sygehuset, om jeg vilde komme til Herning, da Mette havde det meget daarligt. Jeg rejste straks derop, og var med det samme klar over, at det var alvorlig. Hun skulde have Blodoverførsel. En Sygeplejerske og jeg gav Blod, men intet hjalp. Hun var selv klar over at hun skulde dø. Hun ønskede at faa den hellige Nadver. Jeg hentede en Præst og sammen fik vi Brødet og Vinen, det var vedmodig, men dog en hellig Stund. En af de sidste Dage var alle Børnene paa Sygehuset for at sige Farvel til deres gode Mor. Hun tog afsked med hver enkelt af dem, formanede dem til at være gode Børn, gode mod hinanden og gode mod mig. Ja Taarerne kommer frem naar jeg mindes denne Stund. Jeg var hos hende de sidste fire Dage.

Jeg spiste og sov paa Sygehuset. Den sidste Dag hun levede, sagde hun til mig "kan du høre de synger og spiller", jeg maatte jo sige "nej", men hun smilede bare og sagde " ja men jeg kan da høre det". Hun var klar til den sidste Aften før hun døde. Om Morgenen den 10. August stod jeg ved hendes Seng og holdt hendes Haand. Hun var nu bevidstløs, Aandedrættet var rallende, pludselig skød ligesom en Blodstrøm op i Kinderne, og min bedste Ven var ikke mere. Nu vil nogen spørge om jeg græd, nej jeg havde grædt hver Dag, nu var jeg glad for hun ikke led mere. Efter et Øjeblik ringede jeg paa en Sygeplejerske, som kom og konstaterede, at Mette var død. Hun døde i Troen paa Gud. Jeg vil ønske og bede til, at jeg maa faa en ligesaa god og smuk død som hende. Lidt efter at hun var gaaet bort kom hendes yngste Bror for at besøge hende. Skønt hun havde været paa Sygehus i tre Maaneder, fik han først Tid at komme, da det var for sent. Jeg maa indrømme, at jeg sagde ikke meget til ham, jeg syntes det var saa usselt. Jeg rejste hjem samme Dag og tog ind til Mettes gamle Forældre, som boede i Aulum, og fortalte at Mette var gaaet bort. Jeg husker at Svigermor sagde til mig, bare du nu maa leve i ti Aar til, hun tænkte paa Børnene. Det er nu 34 Aar siden, og dog husker jeg alt som var det sket igaar. Det var næsten værst, da jeg kom hjem og fortalte Børnene hvad der var sket, ikke at de græd saa meget, men de stod saa underlig forstenede, og Karen sagde hvad skal vi nu gøre, naar vi ingen Mor har. Ja sagde jeg, vi maa se at hjælpe hinanden. Det er saa let sagt, men det er tungt at miste sin Mor. Karen var ældst og kun 16 Aar. Jeg forstaar saa godt hendes Tanker.

Vester Høvids i dag 2013:

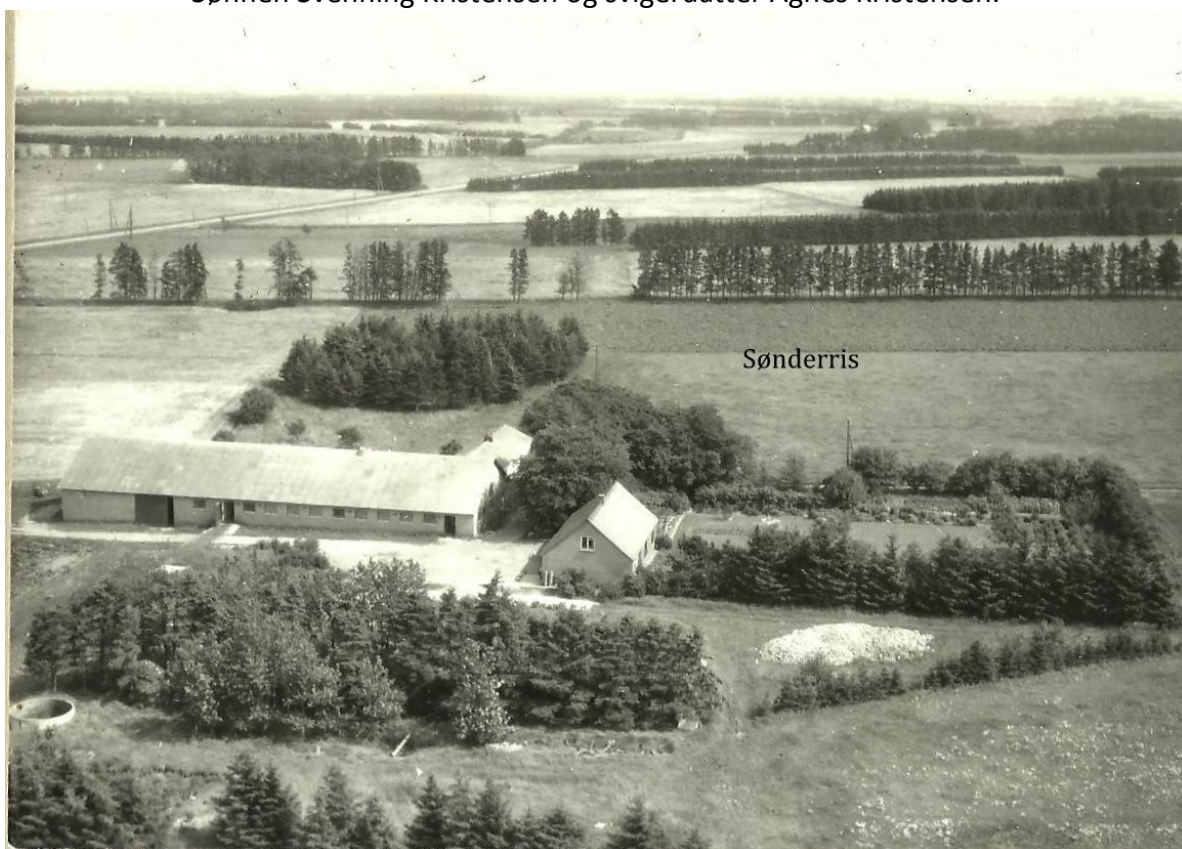
Som så mange gårde i dag i Tvis, er der tale om et fritidslandbrug.

Det næste afsnit er skrevet af Agnes Kristensen. Svenning Kristensens hustru og altså svigerdatter til Niels Haunstrup.

Sønnen Svenning Kristensen og svigerdatter Agnes Kristensen.

Svenning og Agnes havde gården Sønderris. Herningvej 128, Tvis.

Efterskrift af Agnes Kristensen, Tvis

Efter at have afskrevet Niels' Erindringer, vil jeg fortælle om Tiden efter 1941. Det var strenge Aar , med 5 ukonfirmerede Børn og de to ældste på 15 og 16 Aar. Det gik jo med skiftende Husholdere indtil 1946, hvor han giftede sig igen, med Ninna en sønderjysk Dame.

Hun faldt ikke rigtig til i Børnenes smag, men var meget sparsommelig og dygtig til at sy. Hun havde været Dameskrædder før i Tiden. Karen den ældste bliver gift med Thor fra Norge i 1947. Jeg kommer ind i Familien og bliver gift med Svenning i 1950, Krista gifter sig med Arne fra Sjælland i 1954, Alice gifter sig med Svend fra Henne i 1955, Kristen gifter sig med Bodil fra Struer i 1958, Bent gifter sig med Jenny fra Salling, Holger gifter sig med Harriet fra Funder i 1962. I 1961 sælger Ninna og Niels Gården til Bent og køber Hus på Venø. Det ligger helt ned til Venøbugten, meget idyllisk Sted med en Have på 1 Tdr. Land. De sled og slæbte i den Have, og i løbet af et par Aar var det omdannet til den skønneste Park. De havde både Bier, Høns, Bådhus og en Båd. Se når en gammel Søulk har Båd og Vandet lige udenfor, skal det jo også udnyttes, så her kommer Sømanden ret op i ham igen. Han og hans Nabo sejlede tit ud og sætter Fiskegarn om Aftenen og hentede dem ind næste Morgen med Fisk.

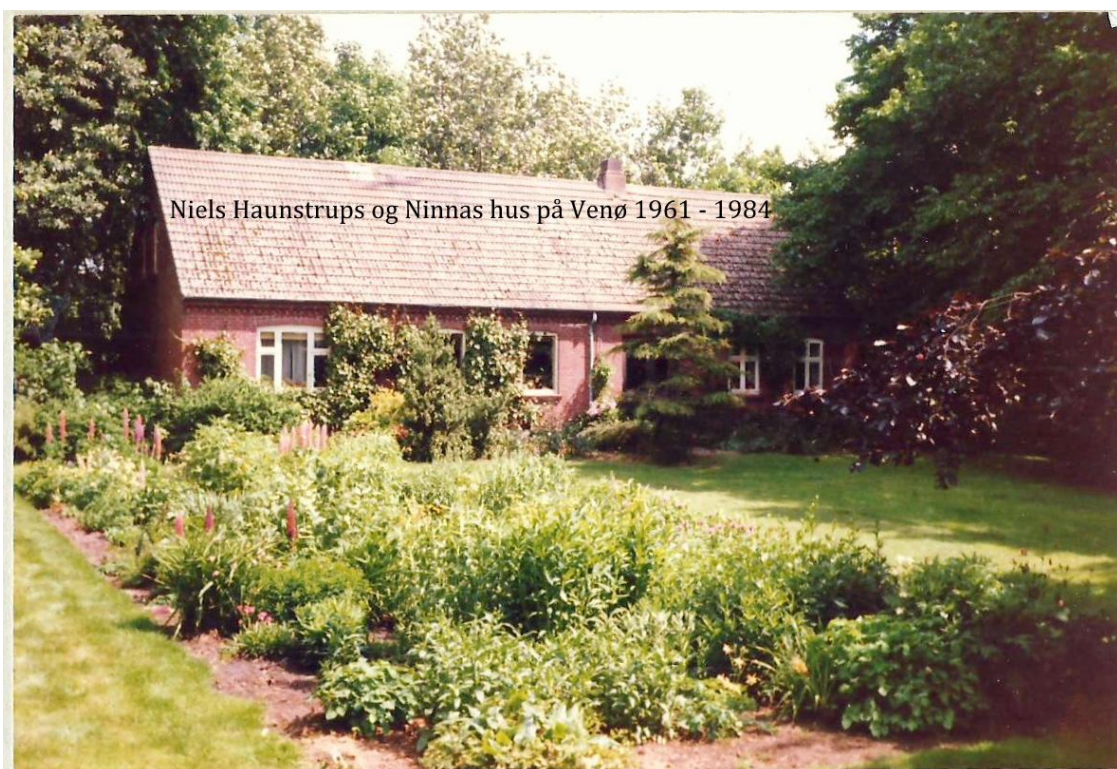
I 1971 rejser Ninna og Niels en Tur til Norge, i 1972 dør Ninna. Det blev jo ensom for Niels, men han havde en egen Evne til at komme igennem tunge Tider. Han klarede selv Husholdningen, jeg kan selv, som han altid sagde.

I 1974 rejser han til USA, for at besøge sin bror Jens, 1975 til Norge, 1976 Spanien, 1977 Italien, 1978 Madeira, 1982 igen til Norge og 1983 til Ærø, da var han 88 Aar. Hans største ønske var at besøge sin gamle Skibsførers Gravsted. - At se Niels' Ansigtstudryk da han stod der, var som Livet gik Revy for ham. Han har fortalt, at Smith hans Kaptajn, betød mere for ham end hans egen Far -.

Han besøgte Marstals Søfartsmuseum. Erik Kromann på Museet, kunne fortælle, at Datteren af Smith, havde været der 14 Dage før. Nå men det var jo "Prøven af Marstal", der havde Niels' interesse. Kromann hev en kæmpe stor Bog frem, og han og Niels snakkede i lang Tid. Enden på besøget blev, at Niels skulle skrive til ham om forliset i Nordsøen med "Prøven". Det var i August 1983, og han nåede det, og fik svar igen fra Museet.

Den Tur betød meget for Niels. 1984 den 27. Marts ringer Niels' Nabo og fortæller at Niels er alvorligt syg. Vi får ham så Hjem til os. Hans Børn kom på skift og hjalp med at pleje ham til det sidste. Det var en Hjerneblødning han havde fået. Den 9. April sov han stille og rolig ind.

Et langt og indholdsrigt Liv var slut

Niels og Ninna i haven, Venø

Mindeord af Forfatteren Jens Rytter, Venø

Det var med sorg, vi erfarede at vor gode Ven og Nabo - Niels Haunstrup, Venø - var gået bort.

Niels Haunstrup var en fortæller af Guds Nåde. Fængslende kunne han berette om sine mangeartede Oplevelser. Han var en Mester i at huske og synge de gamle Sømandsshanties og Sømandssange, og han nåede da også i indeværende Aar, at deltage i to Radioudsendelser om disse Ting.

Under vor daglige Ture til Stranden ved Venø Bugt, fik vi hver Morgen en frisk Hilsen fra Køkkenvinduet i hans Hus, og vort Naboskab medførte mangan en hyggelig Snak ved Havegærdet og Stranden.

Vi er rigtig mange herovre på Venø, der vil savne Niels Haunstrup, savne glimtet i hans Øjne, når han fortalte om sine Oplevelser, eller når han med iver deltog i de Ting, som blev arrangeret her på Øen.

Her slutter beretningen om Niels Haunstrup. En typisk landmand fra den tid. Men atypisk at være sømand med liv og sjæl før landmandslivet.

Det er beretningen om det hårde arbejde med at drive en gård og påpasseligheden for at få økonomien til at strække ikke mindst i 1930'erne med landbrugskrise og stor arbejdsløshed.

Det er også en meget positiv beskrivelse med den store kærlighed til hustruen og med glæde over hvert et barn. Typisk blev der født mange børn på landet dengang, og 7 børn som her var ganske almindelig.

Niels var som mange landmænd dengang med overskud og evner engageret i sognets foreninger som bestyrelsesmedlem i adskillige bestyrelser og sognerådet. (s. side 9).

Det smertelige tab af hustruen er meget fint og følelsesladet beskrevet.

Som Jens Rytter fra Venø fortæller - er der ingen tvivl om at Niels Haunstrup var en stor fortæller. Hans fortælling om livet og tilværelsen dengang er værd at bevare.